

Příručka Šikana a právo

Kyberšikana sama o sobě není protizákonným činem. Nicméně způsoby, kterými se projevuje, jsou často klasifikovány jako přestupky nebo dokonce jako trestné činy. **Trestní zákoník** České republiky stanovuje řadu trestných činů, které mohou být spojeny se šikanou a kyberšikanou. Tyto zločiny mají významné následky na oběti i společnost jako celek. Podíváme se na pět příkladů trestných činů a jejich souvislost s šikanou a kyberšikanou.

Účast na sebevraždě (§ 144 TZ): Jedním z extrémních případů kyberšikany může být podněcování oběti k sebevraždě. Pachatelé mohou vytvářet fake profily na sociálních médiích, kde oběti vystavují hrubému ponižování a v neposlední řadě je pobízejí k sebevraždě.

Pomluva (§ 184 TZ): Pomluva je často spojena s kyberšikanou. Pachatelé mohou šířit lživé informace o oběti prostřednictvím sociálních médií, diskusních fór či komentářů pod články. Tyto lži mohou poškodit pověst oběti a způsobit jí velké utrpení. Příkladem může být anonymní uživatel, který zveřejní falešný příběh o pedofilii spojený s konkrétní osobou.

Nebezpečné vyhrožování (§ 353 TZ): Dalším aspektem kyberšikany může být nebezpečné vyhrožování, kdy pachatel využívá internetu a digitálních prostředků k výhrůžkám a zastrašování oběti. To může zahrnovat vyhrožování fyzickým útokem, poškozením majetku nebo jiným způsobem ohrožovat bezpečnost a životní podmínky oběti. Pachatelé mohou posílat oběti agresivní zprávy, videa nebo jiné formy digitálního obsahu, které mají za cíl vzbudit strach a nejistotu u oběti. Tyto hrozby mohou mít vážné psychické a emocionální následky na oběť. Příkladem může být anonymní jedinec, který vysílá zprávy obsahující vážné vyhrožování zraněním nebo smrtí konkrétní osobě prostřednictvím sociálních médií či emailu.

Poškození cizích práv (§ 181 TZ): Dalším aspektem kyberšikany, který může být právně postihován, je poškození cizích práv, kdy pachatel zasahuje do práv oběti prostřednictvím kyberprostoru. To může zahrnovat porušení soukromí, šíření nepravdivých informací či manipulaci s osobními údaji s cílem poškodit pověst či reputaci oběti. Pachatelé mohou publikovat citlivé informace o oběti bez jejího souhlasu, upravovat nebo falšovat fotografie či videa a sdílet je online. Tyto činy mohou způsobit vážné duševní a sociální trauma oběti, a to včetně stigmatizace a diskriminace. Příkladem může být situace, kdy pachatel vytvoří webovou stránku či blog s cílem šířit lživé informace a urážky o konkrétní osobě, což vede k poškození jejího dobrého jména a společenského postavení.

Neoprávněný přístup k počítačovému systému (§ 230 TZ): Dalším aspektem kyberšikany může být neoprávněný přístup k počítačovému systému, kdy pachatel protiprávně vniká do počítače, zařízení či sítě oběti s úmyslem je poškodit, ovládat nebo získávat citlivé informace. Pachatelé mohou hackovat účty oběti na sociálních sítích, její emailové schránky či jiné online platformy, aby získali kontrolu nad jejich obsahem a nad komunikací oběti. Tímto způsobem mohou šířit urážky, vydírání či prostředky jinak zneužívat, za cílem oběti ublížit a způsobit duševní újmu. Neoprávněný přístup k počítačovému systému může mít značné dopady jak na oběť, tak i na celkovou kyberbezpečnost. Příkladem může být situace, kdy pachatel získá neoprávněný přístup do počítače oběti a vytváří falešné příspěvky, manipuluje s osobními údaji oběti či zneužívá její kontakty s úmyslem jí škodit.

Tyto příklady ukazují, jak úzce spjatý jsou trestné činy se šikanou a kyberšikanou. Je důležité, aby právní systém a společnost jako celek aktivně pracovali na prevenci těchto trestných činů a poskytovali obětem potřebnou podporu a ochranu. Vzdělání a osvěta jsou klíčové pro zvýšení povědomí o těchto problémech a snížení jejich výskytu.

Trestní odpovědnost dítěte do 15 let

V České republice platí pro děti do 15 let nepostižitelnost. Tento princip stanovuje, že děti ve věku do 15 let nemohou být trestně stíhány za své činy ve stejném rozsahu jako dospělí. To znamená, že nejsou podrobeny standardnímu trestnímu řízení a trestním sankcím. Tento přístup vychází z principu ochrany mladistvých a zaměřuje se na jejich resocializaci a výchovu místo na trestání.

Místo toho jsou testy mladistvých ve věku do 15 let řešeny formou výchovných opatření vedených na ochranu veřejného pořádku a na prosazování práv a zájmů dítěte. Tato opatření jsou navržena s ohledem na věk, osobnost a závažnost jednání dítěte. Cílem je nejen zlepšit chování a perspektivy mladistvého, ale i zabránit opakování trestné činnosti v budoucnu. Soudy a další orgány se snaží spojit represe s nápravou a resocializací, aby přispěli ke vzniku zodpovědných a funkčních členů společnosti.

Trestní odpovědnost mladistvých od 15 do 18 let

Trestní odpovědnost mladistvých ve věku od 15 do 18 let v České republice je specificky upravena z důvodu zohlednění jejich věku, zkušeností a psychologického vývoje. Mladiství v této věkové kategorii mohou být stíháni za spáchání trestných činů, ale s odlišnými trestními sazbami a s důrazem na resocializační opatření. Trestný čin je již zaznamenáván jako provinění.

Trestní odpovědnost mladistvých je uplatňována jen v případě, že nelze dosáhnout potrestání viníka jinými, méně zásadními opatřeními. Testy pro mladistvé jsou často nižší než pro dospělé, a to za účelem rehabilitace a resocializace mladistvých. Tím se klade důraz na výchovný a vzdělávací aspekt, aby se mladiství naučili zodpovědnosti za své činy a měli šanci na nápravu svého chování.

Trestní odpovědnost osoby od 18 let

Trestní odpovědnost v České republice nastává většinou od dosažení plnoletosti, tedy od 18 let. To znamená, že od této věkové hranice je jedinec považován za plně způsobilého nést trestní odpovědnost za své činy před soudem. Za spáchání trestných činů jsou většinou stanoveny trestní opatření, která mohou zahrnovat pokuty, věznění a další testy, v závislosti na závažnosti činu a dalších okolnostech.

Důvodem pro stanovení trestní odpovědnosti od 18 let je předpoklad, že jedinec v tomto věku je již schopen plně chápat důsledky svých činů a má dostatečnou míru zralosti, aby byl považován za právně zodpovědnou osobu. Trestní právo vychází z předpokladu, že od tohoto věku je jedinec schopen samostatných rozhodnutí a má dostatečné znalosti právního systému, aby byl schopen rozumět zákonům a normám společnosti a dodržoval je.

Použité zdroje

ŠVESTKOVÁ, Renata; SOLDÁN, Ladislav a ŘEHKA, Martin. Kyberšikana. Online. České Budějovice: Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích, Zdravotně sociální fakulta, 2019. ISBN 978-80-7394-752-1. Dostupné z: <https://publi.cz/download/publication/972?online=1>.

OBROVSKÁ, Lucie. Právní aspekty šikany: Může být šikana právně postižitelným jednáním? Online. Školní poradenství v praxi. 2017. Dostupné z: <https://www.rizeniskoly.cz/casopisy/skolni-poradenstvi-v-praxi/pravni-aspekty-sikany-muze-byt-sikana-pravne-postizitelnym-jednanim.m-3547.html>.

KYBERŠIKANA VE ŠKOLNÍM PROSTŘEDÍ - Metodický materiál pro pedagogické pracovníky. Online. Národní centrum bezpečnějšího internetu. 2012. Dostupné z: <https://www.ncbi.cz/odborna-knihovna/category/6-metodiky-ucebni-materialy.html?download=38:metodika-kybersikana>.

Rodiče pozor! Šikana mezi dětmi je skryté nebezpečí!. Online. Policie ČR. Dostupné z: <https://www.policie.cz/clanek/preventivni-informace-sikana.aspx>.

Licence

Toto dílo – Příručka Šikana a právo je licencován pod licencí Creative Commons Uveďte původ- Zachovejte licenci 4.0. Autorem je Lukáš Havelka.

Licenční podmínky navštivte na adrese <https://creativecommons.org/licenses/by-sa/4.0/legalcode.cs>.

